

Bijzondere waarnemingen in Vlaanderen en Nederland in 1994

tekst:
**Kris Peeters
en Kars
Veling**

Waren de vlinders in 1994 zwerf-lustiger of kwamen de medewerkers meer buiten met het uitzonderlijke zomerweer? Een feit is dat het vlinderjaar 1994 er best mocht wezen in Vlaanderen! Ook in Nederland zijn weer veel leuke waarnemingen gedaan, maar toch minder dan de twee voorafgaande jaren. Kris Peeters van de Vlaamse Vlinderwerkgroep en Kars Veling van De Vlinderstichting doen kort verslag van de 'leuke' vlinderwaarnemingen in het afgelopen jaar. Het is zeker geen volledig overzicht, want nog lang niet alle waarnemingen zijn verwerkt.

Dé topwaarneming, of beter topvondst, was een Witbandzandoog (*Brintesia circe*), die op 9 augustus dood werd aangetroffen langs een baan te Riemst, in het uiterste zuidoosten van Belgisch Limburg. Deze grote zwarte vlinder met brede, gebroken melkwitte band over de

beide vleugels is in Zuid-Europa een gewone soort. Ze komt noordwaarts voor tot in Frans-Lotharingen en zeer plaatselijk in Zuid- en Oost-Duitsland. Het raadselachtige is dat deze soort helemaal geen trekkersallures heeft. Feit blijft dat het een nieuwe soort is voor de Lage Landen.

Witjes

Een echte trekvlinder is de Oranje luzernevlinder (*Colias croceus*). In Vlaanderen zijn er in 1994 in ieder geval 51 waargenomen, terwijl vanaf 1991 slechts 23 waarnemingen bekend waren. Ook in Nederland was het een topjaar. Als alle gegevens zijn verwerkt, zal blijken dat het aantal waarnemingen flink boven de 100 zal liggen. Wellicht dat het aantal van de laatste grote invasie, in 1983, wordt overtroffen.

De meeste exemplaren worden in het westen van Vlaanderen en Nederland waargenomen. In beide landen waren duidelijke aanwijzingen dat de vlinder zich op verschillende plaatsen heeft voortgeplant (zie ook vorige nummer van 'Vlinders'). De Gele luzernevlinder (*Colias hyale*), die in 1992 juist zo veel is gezien, was in 1994 veel zeldzamer dan zijn oranje neef.

De witjes sluiten we af met het Boswitje (*Leptidea sinapis*), die in Vlaanderen is gezien, onder andere in Denderleeuw en Hamont-Achel. Ook in Nederlands Zuid-Limburg is de soort weer gesignaleerd.

Pages en vuurvlinders

Bij de pages waren er in 1994 verschillende nieuwe vindplaatsen van de Sleetdoornpage (*Thecla betulae*) in Vlaanderen. Deze soort, die vooral in Belgisch-Brabant voorkomt, is nu ook gezien in het vlinderarme zuidoosten van die provincie. In Nederland komen nog jaarlijks relatief veel waarnemingen van de Sleetdoornpage uit het stedelijk gebied. De soort heeft, zo lijkt het, ook vaste voet gekregen in Nijmegen en Zwolle.

De Eikepage (*Quercusia quercus*) is voor het eerst gezien in Belgisch West-Brabant.

In Nederland was er een bijzondere waarneming binnen deze groep van de

Het Boswitje is in 1994 zowel in Vlaanderen als in Nederlands Zuid-Limburg waargenomen.

foto: Henkjan Kievit

vuurvlieders. Bij Dwingeloo, in Drenthe, werd een mannetje van de Grote vuurvlinder (*Lycaena dispar*) waargenomen. Was het een zwerver of heeft een kweker dit dier daar losgelaten? We zullen het nooit weten. Wel is duidelijk dat er bij Dwingeloo geen kans is op de vestiging van een populatie van deze sterk bedreigde vlinder.

Blauwtjes

De topper onder de blauwtjes was in Vlaanderen ongetwijfeld het Dwergblauwtje (*Cupido minimus*). Deze soort fladderde niet alleen op zijn bekende Zuid-Limburgse berg rond, maar ook heel ver daar vandaan in het Oostvlaam-

Aurelia's

De aurelia's hadden weer een flink aantal verrassingen in petto. Ten noordwesten van Leuven werd een nieuwe vindplaats van de Grote weerschijnvlinder (*Apatura irys*) ontdekt. In Drenthe kwam een Grote ijsvogelvlinder (*Limenitis populi*) langs in de tuin van een medewerker van De Vlinderstichting. De Vlaamse vlinderaars werden nog meer verwend met twee nieuwe soorten sinds de recente inventarisatie in 1991 werd gestart. Er kwamen namelijk meldingen binnen van de Kleine weerschijnvlinder (*Apatura illia*) en van het Vals heideblauwtje (*Lycaeidas idas*). In beide gevallen zou het gaan om al langer bestaande populaties.

foto: Henkjan Kievit

Mogelijk komt er in Oost-Vlaanderen nog een geïsoleerde populatie van het Dwergblauwtje voor.

se Bellem! Naar verluidt zou op deze plaats een kleine populatie van deze soort aanwezig zijn geweest begin jaren zeventig. De lokale natuurvereniging zal deze plek de komende jaren zeker regelmatig bezoeken op zoek naar deze kleine blauwtjes.

Ook het Bruin blauwtje (*Arctia agestis*) kende in Vlaanderen een erg goed jaar, wat niet alleen in de aantallen op de monitoringroute tot uiting kwam, maar ook in verschillende nieuwe vliegplaatsen. Het Bruin blauwtje kan zich regelmatig op nieuwe plaatsen vestigen, maar is hier meestal binnen enkele jaren ook weer verdwenen. In het westen van Vlaanderen en Nederland komen de meeste Bruin blauwtjes voor, hoewel er ook waarnemingen zijn uit Neerpelt (Belgisch Noord-Limburg) en de Hoge Veluwe in Nederland.

Ook in Nederland is de Kleine weerschijnvlinder in 1994 tweemaal waargenomen, en wel bij Nijmegen en in Zuid-Limburg. Zou deze soort zich gaan uitbreiden en zich wellicht weer vast in Nederland vestigen?

De Keizersmantel (*Argynnis paphia*) wordt jaarlijks als zwerver waargenomen in Vlaanderen en Nederland. Was 1992 een echt topjaar, met meer dan dertig waarnemingen, ook in 1994 is de vlinder weer gezien, zowel in Nederland als in Vlaanderen zeker vijf maal. In de omgeving van Eeklo (Belgisch Oost-Vlaanderen) zijn zeven exemplaren gezien, waarvan eenmaal drie bij elkaar. Je gaat haast denken dat het hier niet meer om zwervers gaat, maar dat ze zich wellicht weer voorplanten. Dit idee wordt nog versterkt doordat ook in 1993 de Keizersmantel hier is waargenomen. Ook in Nederlands Limburg wordt de Keizers-

mantel elk jaar weer gezien, zodat het niet is uit te sluiten dat de soort zich er ook voortplant. De Steppeparelmoevlin-
der (*Mellicta aurelia*) heeft zich op de vliegplaatsen in Nederland weer voortge-
plant en heeft zich zelfs wat uitgebreid.

Een echte exoot

Een soort die toevallig even langskwam in Nederland was de Monarchvlinder (*Danaus plexippus*). Deze exotische vlin-
der, die bekend is om haar massale trek in Noord-Amerika, werd de afgelopen zo-
mer gezien in Heerde (Veluwe). De Mo-
narchvlinder komt regelmatig de Ocea-
aan over, en vestigt zich ook wel in Europa.
Met name op de Canarische eilanden en
Madeira, maar ook in het zuiden van
Spanje worden rupsen en poppen gevon-
den. In Groot-Brittannië wordt de soort
wel regelmatig waargenomen, maar hier
heeft de vlinder zich nog niet voortge-
plant.

Het is duidelijk dat je niet persé ver weg
hoeft om leuke vlinderwaarnemingen te
doen. Blijf dit jaar van de zomer eens
lekker thuis en ga daar in de omgeving
op zoek naar vlinders. Ook u zult vast
'bijzondere' vlinders te zien krijgen.

Tot slot willen we alle medewerkers be-
danken voor hun inzet. Zowel uit Vlaan-
deren als uit Nederland zijn veel gege-
vens binnengekomen. Zonder de vele
honderden medewerkers die hun gege-
vens naar ons opsturen, zouden we
nooit zo'n goed overzicht gehad hebben
van de krenten in de 'lage-landsche vlin-
derpap'.

Stuur al uw Belgische waarnemingen
naar:

Vlinderwerkgroep vzw.

Suikerdijkstraat 46

2070 Zwijndrecht

(ook Waalse gegevens zijn welkom)

En de Nederlandse naar:

De Vlinderstichting

Postbus 506

6700 AM Wageningen

Summary

An overview is given of observations of some interesting butterfly species in Flanders and the Netherlands during 1994. These include *Colitis croceus* and *Thecla betulae* which are both increasing in number. There were many reports of *Cupido minimus* and *Aricia agestis*, and also some surprising observations of butterflies like *Brintesia circe*, *Apatura iris* and *Apatura illia*.